

Sygnatura akt II AKa 429/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2019 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Jerzy Skorupka

Sędziowie: SSA Stanisław Rączkowski (spr.)

SSA Wiesław Pędziwiatr

Protokolant: Beata Sienica

przy udziale prokuratora Prokuratury Rejonowej w Z.del. do Prokuratury Regionalnej we W. Tomasza Łozińskiego

po rozpoznaniu w dniu 13 marca 2019 r.

sprawy S. P. (1)

oskarżonego z art. 280 § 2 kk i art. 157 § 2 kk w związku z art. 11 § 2 kk przy zastosowaniu art. 64 § 2 kk

i M. K. (1)

oskarżonego z art. 280 § 2 kk i art. 157 § 2 kk w związku z art. 11 § 2 kk

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżonych

od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy

z dnia 20 września 2018 r. sygn. akt III K 22/18

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok wobec oskarżonych S. P. (1) i M. K. (1);

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. D. P. i adw. S. P. (2) po 600 zł tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną z urzędu przed sądem odwoławczym oskarżonym S. P. (1) i M. K. (1) oraz po 138 zł tytułem zwrotu VAT;

III. zwalnia oskarżonych S. P. (1) i M. K. (1) od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, zaliczając wydatki związane z tym postępowaniem na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

S. P. (1) i M. K. (1) zostali oskarżeni o to, że: w dniu 13 września 2017 r. w mieszkaniu przy ulicy (...) w C. rejonu (...), województwa (...) działając wspólnie i w porozumieniu, używając niebezpiecznych narzędzi w postaci noży dokonali rozboju na osobie i mieniu K. R. (1) oraz mieniu S. W. (1), w ten sposób że doprowadzili K. R. (1) do stanu bezbronności poprzez bicie i kopanie go po całym ciele, zadawanie uderzeń w głowę, przystawienie noża do szyi grożąc pozbawieniem życia oraz zadanie uderzenia nożem w prawe udo, a następnie zażądali wydania gotówki w kwocie 1.000 zł oraz zabrali, w celu przywłaszczenia telefon komórkowy marki N. (...) wraz z kartą SIM P.z przypisanym numerem abonenckim (...)o wartości 50 zł oraz laptop marki A. o wartości 300 zł, będące własnością S. W. (1), czapkę

bejsbolówkę o wartości 100 zł będącą własnością K. R. (1) oraz spowodowali u K. R. (1) obrażenia ciała, w postaci urazu twarzoczaszki z obecnością licznych ran ciętych oraz otarć, a także rany klutej uda prawego o długości około 8 centymetrów wymagającej zaopatrzenia chirurgicznego, skutkujących naruszeniem czynności narządów ciała na okres poniżej siedmiu dni, czym działali na szkodę K. R. (1) oraz S. W. (1), przy czym S. P. (1) czynu tego dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa określonych w art. 64 § 2 kk, będąc uprzednio skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Złotoryi z dnia 28 listopada 2013 r. w sprawie o sygnaturze akt II K 540/13 za umyślne przestępstwa podobne z art. 280 § 1 kk i inne na karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbył w całości w okresie od 30 sierpnia 2013 r. do 30 października 2014 r. oraz będąc uprzednio skazany wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Złotoryi z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie o sygnaturze akt II K 536/16 za umyślne przestępstwo podobne z art. 280 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk i inne na karę łączną 2 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbył w całości w okresie od dnia 19 lipca 2015 r. do dnia 7 maja 2017 r. z zaliczeniem okresów od dnia 18 listopada 2014 r. do dnia 22 stycznia 2015 r. oraz od dnia 11 lutego 2015 r. do dnia 8 kwietnia 2015 r.,

to jest o czyn z art. 280 § 2 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., zaś wobec S. P. (1) o czyn z art. 280 § 2 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 64 § 2 k.k.;

Sąd Okręgowy w Legnicy po rozpoznaniu sprawy S. P. (1) i M. K. (1) wyrokiem z dnia 20 września 2018 roku, sygn. akt III K 22/18, wydał rozstrzygnięcie następującej treści:

I. uznał oskarżonego S. P. (1) za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, opisanego w części wstępnej wyroku, z tym ustaleniem, że S. P. (1) zakończył odbywanie kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Złotoryi sygn. akt II K 536/16 w dniu 17.05.2017 r., a nie w dniu 07.05.2017 r. i za to na podstawie art. 280 § 2 kk w zw. z art. 11 § 3 kk w zw. z art. 64 § 2 kk wymierzył mu karę 6 (sześciu) lat pozbawienia wolności,

II. uznał oskarżonego M. K. (1) za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, opisanego w części wstępnej wyroku i za to na podstawie art. 280 § 2 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzył mu karę 4 (czterech) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

III. na podstawie art. 46 § 1 kk zobowiązał oskarżonych S. P. (1) i M. K. (1) do solidarnego naprawienia szkody przez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego S. W. (1) kwoty 350 zł, a na rzecz pokrzywdzonego K. R. (1) kwoty 100 zł,

IV. na podstawie art. 46 § 1 kk zobowiązał oskarżonych do zapłaty na rzecz pokrzywdzonego K. R. (1) kwot po 2.500 zł od każdego z nich tytułem częściowego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę,

V. na podstawie art. 63 § 1 kk zaliczył oskarżonym na poczet orzeczonych wobec nich kar pozbawienia wolności okres ich rzeczywistego pozbawienia wolności:

- wobec S. P. (1) od dnia 14.09.2017 r. godz. 6:00 do dnia 20.09.2018 r.,

- wobec M. K. (1) od dnia 14.09.2017 r. godz. 8:30 do dnia 20.09.2018 r.,

VI. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. D. P. i adw. S. P. (2) kwoty po 1.500 zł plus podatek VAT tytułem nieopłaconej, udzielonej z urzędu obrony,

VII. zwolnił oskarżonych od ponoszenia kosztów sądowych.

Wyrok ten, zaskarżył obrońca oskarżonego S. P. (1) w części, tj. w zakresie jego punktów I i IV – orzeczeniu temu zarzucając:

I. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, a mianowicie:

1) art. 7 k.p.k. i art. 4 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., poprzez błędną, dowolną a nie swobodną ocenę materiału dowodowego, dokonaną z naruszeniem zasad doświadczenia życiowego i logiki i oparcie rozstrzygnięcia wyłącznie na podstawie wzajemnie sprzecznych i wykluczających się zeznań pokrzywdzonego K. R. (1), przy jednoczesnym braku

dania wiary logicznym, wzajemnie spójnym i uzupełniającym się wyjaśnieniom oskarżonych S. P. (1) i M. K. (1), które w znaczącej mierze zostały potwierdzone przez zeznania świadków: M. R. (1), S. W. (1) oraz W. B. (1), a także na przyjęciu, iż oskarżony miałby być odpowiedzialny za czyny drugiego, dorosłego i obcego mu człowieka, jakim jest oskarżony M. K. (1);

2) art. 4 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., poprzez pominięcie treści zeznań świadka M. R. (1) w zakresie, w jakim ów świadek wskazywał na fakt posiadania zobowiązań finansowych przez pokrzywdzonego wobec innych osób, w okresie niezbyt odległym czasowo od zdarzenia objętego treścią aktu oskarżenia,

3) art. 7 k.p.k. i art. 4 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., polegającą na kompletnym pominięciu w zakresie orzekania o karze okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego, w tym okoliczności wskazanej przez oskarżonego S. P. (1) w zakresie udzielonej pokrzywdzonemu K. R. (1) pierwszej pomocy bezpośrednio po zdarzeniu, która to okoliczność została potwierdzona przez zeznania tegoż pokrzywdzonego;

4) art. 4 k.p.k. w zw. z art. 318 k.p.k. w zw. z art. 447 § 4 k.p.k., poprzez nieprzeprowadzenie czynności przesłuchania pokrzywdzonego K. R. (1) z udziałem biegłego psychologa przy jednoczesnej obecności przy tej czynności obrońcy oskarżonego, pomimo ponowienia przez obrońcę takiego wniosku zarówno na etapie postępowania przygotowawczego, jak i jurysdykcyjnego, z uwagi na zbyt późne powiadomienie obrońcy o terminie w/w czynności w postępowaniu przygotowawczym, tj. już po fakcie jej przeprowadzenia;

5) art. 4 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. i art. 193 § 1 k.p.k. w zw. z art. 447 § 4 k.p.k., poprzez bezzasadne oddalenie jako nieprzydatnego wniosku dowodowego obrońcy oskarżonego S. P. (1), popartego przez obrońcę oskarżonego M. K. (1) o zasięgnięcie opinii biegłego psychiatry na okoliczność stanu zdrowia psychicznego pokrzywdzonego K. R. (1), pomimo uzasadnionych ku temu okoliczności;

6) art. 4 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 447 § 4 k.p.k., poprzez dopuszczenie dowodu w postaci kserokopii 3 (trzech) pism, przedłożonych przez pokrzywdzonego K. R. (1), na okoliczność ewentualnego wpływu na składane przez niego zeznania, pomimo ich zupełnej nieprzydatności do stwierdzenia teje okoliczności;

które to naruszenia doprowadziły w konsekwencji do:

II. błędnych ustaleń faktycznych w zakresie kwalifikacji prawnej czynu oskarżonego S. P. (1) z art. 280 § 2 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k., podczas gdy prawidłowo ustalony stan faktyczny sprawy nakazał przypisać oskarżonemu S. P. (1) popełnienie czynu z art. 191 § 2 k.k. w zw. a art. 64 § 2 k.k.;

co w konsekwencji spowodowało także:

III. rażąco niewspółmierność kary orzeczonej w stosunku do oskarżonego S. P. (1) w pkt I skarżonego wyroku w sytuacji, gdyby w prawidłowo ustalonym stanie faktycznym i przyjęciu prawidłowej kwalifikacji prawnej czynu oskarżonego oraz prawidłowym uwzględnieniu sądowych dyrektyw wymiaru kary, określonych przez art. 53 k.k., wymierzono by oskarżonemu S. P. (1) karę, która byłaby znacząco łagodniejsza niż wymierzona mu przez Sąd I instancji;

a nadto zaskarżonemu wyrokowi zarzucając:

IV. niesłuszne zastosowanie wobec oskarżonego S. P. (1) środka kompensacyjnego w postaci zobowiązania oskarżonego do zapłaty na rzecz pokrzywdzonego K. R. (1) kwoty 2.500 zł tytułem częściowego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę pomimo, iż biorąc pod uwagę całokształt okoliczności zdarzenia będącego przedmiotem postępowania, jak też sytuację osobisto - materialną oskarżonego S. P. (1), wystarczającym środkiem kompensacyjnym winien być również orzeczony przez Sąd I instancji obowiązek naprawienia szkody przez oskarżonego S. P. (1) wobec pokrzywdzonych S. W. (1) i K. R. (1).

W oparciu o powyższe zarzuty, obrońca wniósł o:

I. zmianę zaskarżonego wyroku, w zaskarżonej części, poprzez:

1) zmianę kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu S. P. (1) w pkt I skarżonego wyroku na czyn z art. 191 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. i wymierzenie mu kary 3 (trzech) lat pozbawienia wolności;

2) uchylenie w stosunku do oskarżonego S. P. (1) pkt IV skarżonego wyroku;

ewentualnie o:

II. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Legnicy do ponownego rozpoznania.

Obrońca wniósł nadto o:

III. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz adwokata D. P. kwoty 600.00 zł + VAT zł, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu S. P. (1) z urzędu w postępowaniu odwoławczym, na podstawie § 17 ust. 1 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016 r., poz. 1714).

Przedmiotowy wyrok zaskarżony został także przez obrońcę M. K. (1) w całości. Obrońca orzeczeniu temu zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, polegający na przyjęciu, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje na to, że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu wymienionego w pkt I zaskarżonego wyroku podczas gdy prawidłowa ocena, całościowa, nie jednostronna, zgodna z zasadami wiedzy, logiki i doświadczenia życiowego nie pozwala na przypisanie oskarżonemu winy co do popełnienia czynu z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wskazując na powyższe, obrońca wniosła o:

1. zmianę kwalifikacji prawnej czynu na art. 157 § 2 k.k. i wymierzenie kary w granicach zagrożenia tego przepisu;

2. z ostrożności procesowej w przypadku uznania oskarżonego za winnego – o zmniejszenie wymiaru kary pozbawienia wolności;

ewentualnie

o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Legnicy do ponownego rozpoznania i pozostawienie temu Sądowi rozpatrzenia kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył :

Obie apelacje są bezzasadne, stąd też zaskarżony wyrok został utrzymany w mocy, mimo że jest dotknięty wadami, które nie mogły być usunięte z uwagi na kierunek obu apelacji.

W apelacji obrońcy oskarżonego S. P. (1) postawiono cztery zarzuty. Pierwszy z tych zarzutów dotyczy obrazy przepisów postępowania, która to obraza zdaniem skarżącego miała wpływ na treść zapadłego wyroku. Autor apelacji zarzucił obrazę art. 7k.p.k. i 4 k.p.k. w zw. z art. 410k.p.k. Tak sformułowane zarzuty nie zasługują na uwzględnienie.

Skarżący nie wykazał aby sąd I instancji nie respektował w toku wyrokowania wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego oraz zasad prawidłowego (logicznego) rozumowania. Sąd ten dokonał prawidłowej, zgodnej z regułami określonymi w art. 7 k.p.k., oceny materiału dowodowego, a swoje stanowisko uzasadnił w pełni przekonująco.

Brak podstaw do oceny, iż sąd pierwszej instancji ferując zaskarżony wyrok i oceniając zebrane w sprawie dowody dopuścił się obrazy art. 4 k.p.k., a więc wyrażonej w tym przepisie zasady obiektywizmu. Zasada wyrażona w art. 4 k.p.k. nie sprowadza się do obowiązku interpretowania materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie jedynie na

korzyść oskarżonego. Istota tej zasady sprowadza się do obiektywnej oceny wszystkich dowodów zgromadzonych w sprawie. Tak też zgromadzone w sprawie dowody ocenił sąd pierwszej instancji.

Obraza art. 410 k.p.k. zachodzi, gdy wyrokujący sąd opiera się na materiale nieujawnionym na rozprawie głównej albo opiera się tylko na części materiału ujawnionego. Dokonanie oceny materiału ujawnionego, nie-odpowiadającej interesowi procesowemu skarżącego, nie uchybia dyspozycji art. 410 k.p.k. Inną rzeczą jest prawidłowość oceny materiału dowodowego, co zapewne chciał zarzucić skarżący, a czym innym jest dokonanie ustaleń faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia na dowodach nie ujawnionych w toku rozprawy głównej. Sąd pierwszej instancji dokonał wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego. Konsekwencją tej oceny są prawidłowe ustalenia faktyczne.

Sąd Okręgowy w Legnicy zasadnie dokonał krytycznej oceny wyjaśnień S. P. (1) oraz M. K. (1). Analiza treści wyjaśnień obu oskarżonych jednoznacznie wskazuje, iż ich wyjaśnienia są konsekwencją obranej przez nich linii obrony. Obaj oskarżeni przyjęli postawę negującą popełnienie zarzucanego im przestępstwa i odmawiali składania wyjaśnień (k. 82, k. 85, k. 93, k. 101, k. 127, k. 131). S. P. (1) usiłował nawet stworzyć sobie alibi podając, iż 13.09.2017r., a więc w czasie zdarzenia był z J. S. (k. 131). Przesłuchana na tę okoliczność J. S. podała, iż była w towarzystwie oskarżonego do godziny 20-tej. Podała, że S. P. (1) następnie spotkał się z M. K. i razem gdzieś poszli (k. 178). Przypomnieć należy, iż krytyczne zdarzenie miało miejsce tego dnia po godzinie 22. Dopiero w ostatnim stadium postępowania przygotowawczego, a więc tuż przed zamknięciem śledztwa (k. 861) obaj oskarżeni zmienili treść swych wyjaśnień (k. 828, k. 832), przyznając częściowo fakty podane przez pokrzywdzonego. A więc przyznali, że byli w mieszkaniu pokrzywdzonego. M. K. ugodził pokrzywdzonego nożem, a S. P. (1) zabrał z mieszkania laptopa, telefon oraz czapkę. Z tym, że nie działali razem. Brak podstaw do dania wiary oskarżonym, iż nie działali wspólnie i w porozumieniu w dokonaniu rozboju z następujących powodów.

Wyjaśnienia oskarżonych nie są wewnętrznie spójne. S. P. (1) nie był w stanie wyjaśnić rozbieżności w swoich wyjaśnieniach. A przede wszystkim te wyjaśnienia pozostają w sprzeczności z zeznaniami pokrzywdzonego K. R. (1).

Zasadnie sąd pierwszej instancji uznał za wiarygodne zeznania pokrzywdzonego. K. R. (1) znał S. P. (1). Nie znał drugiego z oskarżonych. Znał jedynie jego pseudonim. Rozpoznał pokrzywdzonego M. K. (1) w czasie okazania mu wizerunku oskarżonego (k. 68). Zeznania pokrzywdzonego cechuje szczerść. Pokrzywdzony wskazał (k. 1060v.) „... opowiadam to co najbardziej utkwilo mi w głowie”. Gdy sąd ujawnił zeznania świadka z postępowania przygotowawczego podał on, że „... wcześniej pamiętałem lepiej”. Świadek został przesłuchany z udziałem biegłego psychologa (k. 243). Podobna sytuacja miała miejsce przed sądem (k. 1060v.). Opinia biegłego jest jednoznaczna w swej wymowie (k. 426-429 i k. 1062v.-1063). Zeznania pokrzywdzonego zasługują na walor wiarygodności. Sąd odwoławczy nie znajduje także podstaw do kwestionowania opinii biegłego psychologa. A to z uwagi na doświadczenie i fachowość podmiotu wydającego tą opinię. Zeznania pokrzywdzonego oraz wnioski wynikające z opinii biegłego psychologa harmonizują także z innymi dowodami. Wersję zdarzenia podaną przez pokrzywdzonego potwierdzają S. W. (1) (1058) i M. R. (2) (k. 1025). Ten ostatni wskazał także, iż pokrzywdzony gdy przekazywał mu relację ze zdarzenia był przytomny, komunikatywny (k. 1025). S. W. (1) zeznał, że w dniu zdarzenia nie wyczuł aby pokrzywdzony coś palił (aby zażywał narkotyki).

Apelujący odwołał się do zeznań M. R. (1), S. W. (1) i W. B. (1). Zeznania wskazanych świadków nie potwierdzają wyjaśnień oskarżonych, a zwłaszcza w zakresie rzekomego długu jaki pokrzywdzony miał mieć wobec S. P. (1). W pierwszej kolejności wskazać należy, iż posiadanie długów przez pokrzywdzonego nie świadczy, iż miał on także dług wobec S. P. (1). Pokrzywdzony temu zaprzecza. Także S. W. (1) podał, że pokrzywdzony nie mówił, że ma długi u oskarżonych. Zeznania M. R. (1) i W. B. (1) wskazują na próby wywarcia wpływu na M. R. (1), aby ta skłoniła swego syna do zmiany zeznań. Te zeznania harmonizują z faktami podanymi przez pokrzywdzonego, iż wywierano na niego wpływ aby zmienił zeznania. Potwierdzają tę okoliczność dołączone do akt dokumenty w postaci grypsu S. P. (1) (k. 1054) oraz oświadczenia, które przedłożono pokrzywdzonemu do podpisu (k. 1053), w którym miał potwierdzić, iż pokrzywdzony pożyczył od S. P. (1) 1000 zł, nie miał pieniędzy aby oddać dług stąd też zaproponował aby P. wziął

laptopa, telefon i czapkę. W omawianym oświadczeniu (bez podpisu) zwraca uwagę, iż pomija ono fakt zaatakowania pokrzywdzonego nożem oraz stwierdzone obrażenia u pokrzywdzonego.

W kontekście obrazu omawianych przepisów apelujący zarzucił, iż sąd pierwszej instancji nie wziął pod uwagę, iż S. P. (1) udzielił pomocy pokrzywdzonemu. Ta okoliczność zostanie rozważona przy ocenie kary wymierzonej oskarżonemu.

Pokrzywdzony K. R. (1) został przesłuchany na rozprawie w dniu 17 lipca 2018r. z udziałem biegłego psychologa(k. 1060v). W rozprawie uczestniczył obrońca oskarżonego S. P. (1). Świadek słuchany był z zachowaniem zasady bezpośredniości. Obrońca miał prawo zadawania pytań i z tego prawa korzystał. Stąd też podnoszona obraza art. 4k.p.k. w zw. z art. 318k.p.k. w zw. z art. 447§4k.p.k. nie ma wpływu na treść zapadłego wyroku.

W związku z kolejnym zarzutem dotyczącym obrazu przepisów postępowania, a to art. 4k.p.k. w zw. z art. 167k.p.k. i art. 193k.p.k. w zw. z art. 447§4k.p.k. wskazać należy, iż sąd pierwszej instancji zasadnie oddalił (k. 1092v.) wniosek dowodowy(k. 1088) obrońcy oskarżonego S. P. (1). Wskazany wniosek dowodowy nie znajduje uzasadnienia prawnego w kontekście treści art. 192§2k.p.k. Po wtóre wskazano już na zeznania M. R. (2) oraz S. W. (1), które jednoznacznie wskazują, iż u pokrzywdzonego po zdarzeniu nie stwierdzono żadnych problemów z komunikatywnością. Wskazać także należy na zeznania K. J.(k. 1092) i E. S.(k. 1092), którzy mieli kontakt z pokrzywdzonym krótko po zdarzeniu. Gdyby zauważyli jakiegokolwiek problemy z komunikatywnością pokrzywdzonego wskazali by na tę okoliczność w swych zeznaniach. Po trzecie pokrzywdzony słuchany był na rozprawie z udziałem biegłego psychologa, który jednoznacznie stwierdził, iż u pokrzywdzonego nie występują zaburzenia ani przeszkody utrudniające bądź zniekształcające prowadzenie relacji, odtworzenie zdarzenia będącego przedmiotem postępowania(k. 1062v.). Po czwarte zdarzenie będące przedmiotem osądu miało prosty przebieg i dość szybko zostało zrelacjonowane przez pokrzywdzonego policjantowi M. R. (2) oraz S. W. (1). To zdarzenie pokrzywdzony relacjonuje konsekwentnie. W sposób logiczny i przekonujący tłumacząc zasadnicze fakty dotyczące przebiegu zdarzenia. Stąd też sąd pierwszej instancji, korzystając z zasady bezpośredniości, nie miał trudności z oceną zeznań pokrzywdzonego. I w sposób prawidłowy dokonał tej oceny.

Analizując ostatni, szósty zarzut dotyczący obrazu przepisów postępowania, stwierdzić należy, iż jest to zarzut bezzasadny. Pokrzywdzony składając zeznania na rozprawie podał o próbach wywierania na niego wpływu w zakresie zmiany zeznań. Na te okoliczność przedłożył dokumenty jakie otrzymał. Sąd dopuścił dowód z tych dokumentów (k. 1061v.). Niezrozumiałe jest twierdzenie, iż te dokumenty są zupełnie nieprzydatne do stwierdzenia okoliczności wywierania wpływu na zeznania świadka. Wręcz przeciwnie, te dokumenty wzmocniają wiarygodność zeznań K. R. (1), a także harmonizują z zeznaniami M. R. (1), która wskazała, iż także na nią wpływano aby skłoniła syna do zmiany zeznań(k. 1059). Zeznania M. R. (1) znalazły potwierdzenie w zeznaniach W. B. k. 1058v.).

W apelacji obrońcy S. P. (1) postawiono zarzut błędu w ustaleniach faktycznych. Zdaniem skarżącego są podstawy do ustalenia, iż oskarżony dopuścił się przestępstwa z art. 191§2k.k. w zw. z art. 64§2k.k. Podobny zarzut postawiono także w apelacji wniesionej na korzyść oskarżonego M. K. (1). Zdaniem autorki apelacji M. K. (1) winien odpowiadać jedynie za przestępstwo z art. 157§2k.k. W ocenie apelujących podstawę stanu faktycznego winny stanowić wyjaśnienia oskarżonych. Nadanie waloru wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonych sprzeczne byłoby z regułami zakreślonymi treścią art. 7k.p.k.

Ustalenia stanu faktycznego nie budzą wątpliwości. Wskazano już wyżej na dowody, które jednoznacznie świadczą, iż obaj oskarżeni działając wspólnie i w porozumieniu, używając noży dopuścili się rozboju na osobie K. R. (1). Zeznania pokrzywdzonego nie pozostawiają wątpliwości, iż obaj oskarżeni działali wspólnie i w porozumieniu i obaj używali noży sprężynowych. M. K. (1) przyznał się do użycia noża wobec pokrzywdzonego. U S. P. (1) w czasie przeszukania znaleziono nóż sprężynowy(k.306). Do powyższej oceny upoważnia także analiza wyjaśnień obu oskarżonych. W konfrontacji z zeznaniami pokrzywdzonego naiwnością byłoby wierzyć, iż po wejściu do mieszkania, w którym był pokrzywdzony, S. P. (1) nie widział zachowania M. K. (1). Zdarzenie zaczęło się gdy tylko obaj oskarżeni weszli do mieszkania, to jest zażądali od pokrzywdzonego pieniędzy i zaczęli go bić.

Brak podstaw do oceny, iż zaskarżony wyrok zapadł z obrażą art. 280§2k.k. Przedmiotem ochrony z art. 280 k.k. jest prawo własności, posiadanie oraz inne prawa rzeczowe i obligacyjne przysługujące danemu podmiotowi do rzeczy oraz nietykalność, wolność, zdrowie i życie człowieka (por. Maria Dąbrowska-Kardas, Piotr Kardas, Kodeks Karny z Komentarzem, Zakamycze, Kraków 1999, s. 64 tom III).

Przestępstwo rozboju może być popełnione przy użyciu przemocy wobec osoby lub groźby natychmiastowego jej użycia albo poprzez doprowadzenie człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności. Tak w doktrynie jak i w orzecznictwie panuje zgodny pogląd, że przemoc to co najmniej naruszenie nietykalności cielesnej, a bezbronność to stan w którym brak realnej możliwości stawiania oporu, pokrzywdzony pozbawiony jest możliwości obrony lub ta obrona jest w znacznym stopniu ograniczona.

Oskarżonym przypisano popełnienie rozboju przy użyciu przemocy oraz poprzez posługiwanie się nożem. Posługiwanie się nożem należące do znamion przestępstwa z art. 280 § 2 k.k. jest pojęciem szerszym jak używanie noża. Posługiwanie się obejmuje wszelkie manipulowanie w tym okazywanie. Każda forma już tylko demonstrowania dla wyrażenia obawy i poczucia zagrożenia jest formą posługiwania się w rozumieniu art. 280 § 2 k.k.

Jak wskazano wyżej obu oskarżonym przypisano popełnienie zbrodni wspólnie i w porozumieniu. Porozumienie jest warunkiem koniecznym współsprawstwa. Oznacza ono nie tylko wzajemnie uzgodnione przez wszystkich współsprawców woli popełnienia przestępstwa lecz także świadome współdziałanie co najmniej dwóch osób w akcji przestępczej. Porozumienie jest tym czynnikiem podmiotowym, który łączy w jedną całość wzajemnie dopełniające się przestępne działania kilku osób, co w konsekwencji pozwala przypisać każdej z nich również i tę czynność sprawczą, którą przedsięwzięła inna osoba współdziałając świadomie w popełnieniu przestępstwa –por. wyrok SN z 24.05.1976 r. – RW 189/76, OSNKW 1976, nr 9, poz. 117. Na porozumienie składa się: a) proces zawarcia porozumienia, który wymaga w mniejszym lub większym stopniu odpowiednie zachowanie się sprawców, b) treść porozumienia – wspólne wykonanie przestępstwa, c) świadomość i wola porozumienia. Tym co rozszerza odpowiedzialność karną współsprawcy poza granice tego, co sam uczynił, jest świadomość i wola realizacji treści porozumienia. Porozumienie może być zawarte w sposób wyrażony lub konkludentny (dorozumiany). Jedynie nie można mówić o porozumieniu, a zatem i o współsprawstwie wówczas, gdy w toku wykonania przestępstwa sprawca nie zauważył wspierającej go czynności innego sprawcy albo ją odrzucił jako mu obojętną lub niepotrzebną – tak też SA w Lublinie w wyroku z 19.06.2008 r. II A Ka 91/08 – LEX. Obaj oskarżeni jednocześnie posłużyli się nożami w sytuacji bardzo dynamicznej. S. P. (1) przyłożył pokrzywdzonemu nóż do szyi. Stąd też trafnie sąd pierwszej instancji zauważa, że porozumienie mieści w sobie również takie działania, których podjęcie dyktuje czy wymusza dynamiczny rozwój wydarzeń.

W następstwie ciosów zadanych przez oskarżonych pokrzywdzonemu doznał on obrażeń ciała, które zostały zakwalifikowane z art. 157§2k.k.(k. 54 – protokół oględzin, k. 61-63 dokumentacja lekarska, k. 467 opinia sadowo-lekarska). Stwierdzone u pokrzywdzonego obrażenia powstały nie tylko od ugodzenia go nożem w udo przez M. K. (1) ale także od bicia pokrzywdzonego przez obu oskarżonych po twarzy oraz kopania pokrzywdzonego. Sąd odwoławczy podziela stanowisko sądu pierwszej instancji w zakresie oceny prawnej zachowania przypisanego obu oskarżonym. Trafna jest argumentacja tego sądu przedstawiona na poparcie dokonanej oceny prawnej. Obie apelacje nie przedstawiły argumentów, które podważałyby przyjętą ocenę prawną. Stąd też brak uzasadnienia do dalszych wywodów prawnych w tym zakresie.

S. P. (1) przypisano działalnie w warunkach multirecydywy z art. 64 § 2 k.k. Dla przyjęcia multirecydywy z art. 64 § 2 k.k. sprawca musi :

1. być uprzednio skazanym w warunkach recydywy zwykłej(czyli być już co najmniej dwukrotnie skazanym),
2. odbyć łącznie co najmniej rok kary pozbawienia wolności , na który składają się dwie odbyte kary, każda opiewająca na okres co najmniej 6 miesięcy,
3. przed upływem 5 lat po odbyciu ostatniej kary w całości lub w części popełnić ponownie przestępstwo,

4. nowe przestępstwo musi być umyślne,

5. nowe przestępstwo musi być wymierzone przeciwko życiu lub zdrowiu lub też stanowić przestępstwo zgwałcenia, rozboju, kradzieży z włamaniem lub inne przestępstwo przeciwko mieniu popełnione z użyciem przemocy lub groźbą jej użycia.

Wskazać należy, że pojęcie „ponownie” użyte w art. 64 § 2 k.k. odnosi się wyłącznie do przestępstwa, za które uprzednio skazano sprawcę w warunkach recydywy pojedynczej, a nie do któregośkolwiek z przestępstw, za które był on uprzednio skazany.

Podstawę multirecydywy stanowią wyroki wskazane w opisie czynu oraz w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Analiza wyroków wskazanych przez Sąd Okręgowy(k. 456,k. 458,k. 454) pozwala na ocenę, iż kwalifikacja czynu przypisanego oskarżonemu S. P. (1) w warunkach multirecydywy jest prawidłowa.

Obrońca oskarżonego S. P. (1) postawił także zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej kary. Zwrócenie apelacji przeciwko całości rozstrzygnięcia przez obrońcę oskarżonego M. K. (1) także obliuguje sąd odwoławczy do oceny kary wymierzonej temu oskarżonemu.

Brak podstaw do oceny, iż kary wymierzone oskarżonym S. P. (1) i M. K. (1) cechuje rażąca niewspółmierność, jak zarzuca się w apelacji obrońcy(rażąca surowość).

O rażącej niewspółmierności kary w rozumieniu art. 438 pkt 4 k.p.k. można mówić tylko wówczas, gdy na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć wpływ na wymiar kary, można by przyjąć, że zachodziłaby wyraźna różnica pomiędzy karą wymierzoną przez sąd pierwszej instancji, a karą, która byłaby prawidłowa w świetle dyrektyw art. 53 k.k./ tak SN w wyroku z dnia 13.04.2000 r., WA 5/00 – LEX/. Kara rażąco niewspółmierna to kara, która w społecznym odczuciu jest karą niesprawiedliwą. Pojęcie "rażącej niewspółmierności" zostało sprecyzowane w praktyce jako różnica "wyraźna", "bijąca w oczy" czy "oślepiająca". A zatem jak trafnie podnosi się w orzecznictwie zmiana kary w instancji odwoławczej nie może następować w każdym wypadku, w którym jest możliwa wedle własnej oceny sądu odwoławczego, lecz wtedy tylko, gdy kara orzeczona nie daje się akceptować z powodu różnicy pomiędzy nią a karą sprawiedliwą, różnicy o randze zasadniczej, rażącej, wręcz "bijącej w oczy" (wyrok SN z dnia 2 lutego 1995 roku - KZS 4/96 poz. 42), a więc nie w razie różnicy niewielkiej, nieznaczającej.

Zgodnie z art. 53§1k.k. „ Sąd wymierza karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę, bacząc, by jej dolegliwość nie przekraczała stopnia winy, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa”.

Jak z powyższego wynika kara oprócz dolegliwości powinna także spełniać cele zapobiegawcze i wychowawcze. Ma za zadanie zapobiegać powrotowi sprawcy do przestępstwa oraz kształtować właściwe postawy w społeczeństwie. Wymierzając karę, sąd uwzględnia w szczególności motywację i sposób zachowania się sprawcy, zwłaszcza w razie popełnienia przestępstwa na szkodę osoby nieporadnej ze względu na wiek lub stan zdrowia, popełnienie przestępstwa wspólnie z nieletnim, rodzaj i stopień naruszenia ciężących na sprawcy obowiązków, rodzaj i rozmiar ujemnych następstw przestępstwa, właściwości i warunki osobiste sprawcy, sposób życia przed popełnieniem przestępstwa i zachowanie się po jego popełnieniu, a zwłaszcza staranie o naprawienie szkody lub zadośćuczynienie w innej formie społecznemu poczuciu sprawiedliwości, a także zachowanie się pokrzywdzonego(art. 53§2k.k.).

W ocenie sądu odwoławczego sąd pierwszej instancji wymierzając karę obu oskarżonym uwzględnił wskazane dyrektywy wymiaru kary i w konsekwencji wyciągnął prawidłowe wnioski co do wysokości orzekanych kar. Dokonując ustaleń, które stały się podstawą wymiaru kar Sąd Okręgowy nie pominął tych okoliczności, które zostały wskazane w apelacjach.

S. P. (1) ur. (...), w chwili czynu miał ukończone (...) lata. Jest osobą bardzo młodą, jednakże legitymuje się negatywną opinią środowiskową(k. 522). Był już trzykrotnie karany, w tym za rozboje oraz przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu. Wskazanych wyżej przestępstw dopuścił się w warunkach recydywy. W ocenianej sprawie odpowiada w warunkach multirecydywy. Dopuszczył się zbrodni rozboju. Działał z niskich pobudek, w sposób brutalny. Jego postawa w toku procesu, ukierunkowana na oddziaływanie na pokrzywdzonego jest naganna. Motywacja oskarżonego, działanie w zamiarze bezpośrednim w sposób zaplanowany, brutalny, naruszenie swym czynem takich dóbr chronionych prawem jak mienie a zwłaszcza życie i zdrowie pokrzywdzonego, napad na pokrzywdzonego w jego mieszkaniu stanowią podstawę do oceny, iż zbrodnię popełnioną przez oskarżonego cechuje wysoki stopień społecznej szkodliwości. Wskazać także należy, iż zarzucanej zbrodni S. P. (1) dopuścił się krótko po opuszczeniu zakładu karnego. Z informacji dołączonej do akt wynika(k. 454), że oskarżony opuścił zakład karny 17.05.2017r., a zarzucanej mu zbrodni dopuścił się 13.09.2017r. Ta okoliczność świadczy, iż dotychczas stosowane wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. Trafnie też sąd pierwszej instancji wskazał na ujemne konsekwencje zbrodni popełnionej na szkodę pokrzywdzonego. Zbrodnia spowodowała bardzo ujemne następstwa w psychice pokrzywdzonego. Te konsekwencje dodatkowo potęguje oddziaływanie na pokrzywdzonego po popełnionej zbrodni, na co wskazał pokrzywdzony. Pośrednio wynika to także z zeznań S. W. (1), który podał, że boi się zeznawać.

Trafnie też sąd pierwszej instancji ustalił, iż brak w odniesieniu do oskarżonego okoliczności łagodzących. Apelujący podniósł, że oskarżony udzielił pokrzywdzonemu pierwszej pomocy. Trudno ocenić, iż zachowanie oskarżonego było udzielaniem pierwszej pomocy. Sąd Okręgowy ustalił, opierając się na zeznaniach pokrzywdzonego, że „Gdy S. P. (1) zobaczył, że jest dużo krwi, to obwiązał nogę K. R. (1) ręcznikiem. Zabronił mu dzwonić na policję i pogotowie grożąc zabiciem. Następnie obaj oskarżeni uciekli...”(k. 4 uzas).

M. K. (1) ur. (...), w chwili czynu miał ukończonych 17 lat. Jest bardzo młodym człowiekiem, a mimo to jego dotychczasowa droga życiowa jest bardzo zła. Oskarżony legitymuje się negatywną opinią środowiskową(k. 528). Wobec oskarżonego stosowany był środek poprawczy w postaci umieszczenia w zakładzie poprawczym, między innymi za czyny karalne przeciwko życiu i zdrowiu oraz za rozbój z użyciem noża(k. 105-106). Zarzucanej zbrodni oskarżony dopuścił się będąc na niepowrocie do zakładu poprawczego(k. 811 zeznania P. B.). W tych okolicznościach zasadnie ocenił sąd pierwszej instancji, iż brak podstaw do zastosowania wobec oskarżonego środków przewidzianych treścią art. 10§4k.k.

Zachowanie oskarżonego w czasie popełnienia zbrodni było wysoce naganne. Cechuje to zachowanie bezwzględność, duża agresja oraz lekceważący stosunek do pokrzywdzonego oraz powszechnie obowiązujących zasad postępowania. Taką postawę oskarżony wyraził też werbalnie „litość to zbrodnia”. W odniesieniu do oskarżonego także pełne odniesienie ma wskazana wyżej ocena stopnia społecznej szkodliwości popełnionej zbrodni.

Reasumując powyższe sąd odwoławczy ocenia, iż kary wymierzone obu oskarżonym nie są karami rażąco surowymi. W należyтым stopniu uwzględniają wysoki stopień winy oraz wysoką społeczną szkodliwość dokonanej zbrodni, a także należyście uwzględniają cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do oskarżonych, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Stąd też wymierzone oskarżonym kary zostały zaakceptowane przez sąd odwoławczy.

W apelacji obrońcy oskarżonego S. P. (1) zakwestionowano zasądzenie zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego. Zgodnie z art. 46§1k.k. w razie skazania, na wniosek pokrzywdzonego lub innej osoby uprawnionej sąd orzeka obowiązek naprawienia w całości albo w części, wyrządzonej przestępstwem szkody lub zadośćuczynienia za doznana krzywdę. Na rozprawie w dniu 6 września 2018r.(k. 1109v.) prokurator złożył wniosek o naprawienie szkody wyrządzonej przestępstwem oraz o zasądzenie zadośćuczynienia. Wnioski zostały złożone po zamknięciu przewodu sądowego, a więc orzeczenie zadośćuczynienia oraz obowiązku naprawienia szkody na rzecz K. R. (1) nie było obligatoryjne (por. art. 49ak.p.k.). Nie oznacza to, że sąd pierwszej instancji nie był uprawniony do wydania orzeczeń dotyczących naprawienia szkody oraz dotyczących zadośćuczynienia. Pokrzywdzony S. W. (1) złożył wniosek o naprawienie szkody(k. 1058). Art., 46§1k.k. daje sądowi także możliwość działania z urzędu.

Orzeczenie omawianego środka jest możliwe w przypadku skazania za jakiegokolwiek przestępstwo, z którego wynika szkoda lub które spowodowało wyrządzenie pokrzywdzonemu krzywdy. Aktualnie więc orzeczenie tego środka nie jest ograniczone rodzajem popełnionego przestępstwa. Pojęcia szkody i krzywdy należy tu definiować zgodnie z cywilistycznym ich rozumieniem, tj. szkodę jako uszczerbek majątkowy (materialny), krzywdę zaś – jako uszczerbek niemajątkowy (niematerialny); tym samym w znaczeniu „wyrównania” tego drugiego uszczerbku używać należy terminu „zadośćuczynienie”, podczas gdy odszkodowanie obejmuje naprawienie szkody jako uszczerbku majątkowego.

Zadośćuczynienie za doznaną krzywdę dotyczy sytuacji, gdy doszło do naruszenia dóbr osobistych pokrzywdzonego lub do wyrządzenia mu innej krzywdy moralnej (bez spowodowania szkody majątkowej albo obok spowodowania szkody majątkowej). Stąd też zadośćuczynienie może być orzekane obok obowiązku naprawienia szkody. „Wśród kryteriów, które należy brać pod uwagę przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia, nie można dopatrywać się okoliczności związanych z możliwościami zarobkowymi oskarżonego i jego stanem majątkowym, bowiem okoliczności te nie wpływają na rozmiar wyrządzonej krzywdy ani na stopień winy sprawcy. Takiego kryterium nie znajdzie się również w treści art. 445 § 1 KC. Trudno zaś przyjąć, iż «wartość» tej samej krzywdy byłaby różna w zależności od zamożności bądź możliwości zarobkowych sprawcy przestępstwa. Do tego bowiem sprowadza się rozumowanie, iż wysokość zadośćuczynienia miałaby zależeć m.in. od kryteriów w postaci możliwości finansowych oskarżonego, co mija się z samą istotą zadośćuczynienia.” (wyrok SA w Poznaniu z 26.09.2017 r., II AKa 142/17). Orzeczenie środka kompensacyjnego nie jest uzależnione od stopnia winy, stopnia społecznej szkodliwości ani indywidualno- i generalno- prewencyjnie zorientowanych celów kary określonych w art. 53§1k.k. Podstawowym kryterium orzeczenia wysokości zadośćuczynienia jest rozmiar doznanej krzywdy. W ocenie sądu odwoławczego wysokość orzeczonego zadośćuczynienia rekompensuje krzywdę wyrządzoną K. R. (1) przestępstwem popełnionym przez oskarżonych na szkodę pokrzywdzonego.

Orzeczenia zawarte w punkcie III i IV zaskarżonego wyroku dotknięte są błędami. Zgodnie z art. 46§1k.k. sąd orzeka o obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynieniu. Sąd Okręgowy w Legnicy błędnie zobowiązał oskarżonych do naprawienia szkody oraz błędnie zobowiązał do zapłaty zadośćuczynienia. Kierunek wniesionych apelacji(wyłącznie na korzyść oskarżonych) nie pozwalał skorygować błędów zawartych w wyroku.

Orzekając o zaliczeniu tymczasowego aresztowania na poczet kary wymierzonej S. P. (1) Sąd Okręgowy w Legnicy nie dostrzegł, iż oskarżony w okresie od 17.01.2018r. do 14.07.2018r. odbywał karę pozbawienia wolności z wyroku Sądu Rejonowego w Złotoryi o sygn. II K 682/17(k. 514). Stąd też orzeczenie zawarte w punkcie V zaskarżonego wyroku sąd pierwszej instancji winien skorygować w oparciu o art. 420§2k.p.k.

A zatem mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny utrzymał w mocy zaskarżony wyrok. Podstawę prawną rozstrzygnięcia sądu odwoławczego stanowi art. 437§1k.p.k. Obaj oskarżeni nie posiadają majątku. Są pozbawieni wolności od 14.09.2017r., w tym czasie nie wykonują pracy zarobkowej. Stąd też Sąd Apelacyjny w oparciu o art. 624§1k.p.k. zwolnił ich od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Orzeczenie o zasądzeniu wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną oskarżonym z urzędu przed sądem odwoławczym znajduje uzasadnienie w treści §17 ust.1 pkt5 oraz §4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3.10.2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu(Dz. U. poz. 1714 ze zm.).

SSA Stanisław Rączkowski SSA Jerzy Skorupka SSA Wiesław Pędziwiatr